

Zaproszenie do uczestnictwa w Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej
organizowanej przez

Wydział Pedagogiki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
Konsorcjum Naukowe „Analiza Dyskursu”

DYSKURSY ZAGROŻENIA I DYSKURSY ZAGROŻONE. DIAGNOZY, SPORY, REMEDIA

Bydgoszcz, 14–15 maja 2026 r.
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Kontynuując ideę naukowych spotkań poświęconych interdyscyplinarnej refleksji nad dyskursywnymi aspektami rzeczywistości, proponujemy koncentrację dyskusji na problematyce szeroko ujętych zagrożeń. Współczesny świat dostarcza nam wielu przykładów pokazujących, że życie staje się coraz bardziej nieprzewidywalne i niepewne, nacechowane językiem i retoryką zagrożenia. Jednocześnie jednak niektóre formy wypowiedzi same stają się w nim zagrożone – marginalizowane, delegitymizowane lub wypierane z debaty publicznej.

Czym są dzisiejsze zagrożenia? Jak są definiowane, opisywane, negocjowane? Kto i w jaki sposób nadaje im znaczenie? Jakie mamy możliwości odpowiadania na te zagrożenia w praktyce badawczej, obywatelskiej i codziennej?

W ramach analizy dyskursu kategoria zagrożenia ma podwójne zastosowanie. Z jednej strony pozwala ona zajmować się tym, jak niektóre niebezpieczeństwa są rejestrowane i traktowane jako pozadyskursowe. Z drugiej zaś umożliwia ona analizę tego, jak rozpoznawane są zagrożenia ciążące nad samymi odmianami dyskursu publicznego i prywatnego. Ponadto kategoria zagrożenia ma charakter normatywny i na ogół sugeruje, co stanowi problem i jak na niego reagować, aby uporać się z niebezpieczeństwem, uprzedzić je lub zniwelować. Stąd dyskursy zagrożenia i dyskursy zagrożone chcielibyśmy analizować w trzech wzajemnie powiązanych ze sobą ujęciach.

Po pierwsze interesują nas ujęcia diagnostyczne. W tym ujęciu dyskurs jest dziedziną reagowania na to, co określa się jako problematyczne (zagrożające okoliczności kontekstu społecznego, ekonomicznego, historycznego, kulturowego). Można więc stawiać pytania: „kto w dyskursie rozpoznaje zagrożenie?”; „jakie dyskursy traktowane są jako zagrażające?”; „komu określone formy i treści dyskursu miałyby zagrażać?”. Można także pytać „jakie

dyskursy są zagrożone?”. Dyskursy zagrożone rozumiemy bowiem jako takie, którym grozi marginalizacja, zanik, zapomnienie lub zastąpienie przez kontrdyskursy. Pojmowanie jakiegoś dyskursu jako zagrożonego pozwala przypuszczać, że warto się za nim wstawić, chronić go lub kultywować pomimo nieprzyjanych okoliczności. W ten sposób otwiera się możliwość analizy czynników wpływających na marginalizację lub zanikanie niektórych dyskursów, a także badania roli mediów, instytucji i praktyk indywidualnych w podtrzymywaniu lub osłabianiu dyskursów.

Po drugie interesują nas ujęcia, w których to, co jest zagrożeniem i to, co jest zagrożone stanowi przedmiot sporu. Dyskurs jest „naturalnym środowiskiem” występowania sporów, w tym także o to, co i dla kogo jest zagrożeniem. Retoryka zagrożenia znajduje zastosowanie w różnych obszarach tematycznych życia publicznego i prywatnego np. w ramach kontrowersji dotyczących problematyki kobiecości i męskości, nowych pokoleń i demografii, migracji i pracowników różnych branż, tradycyjnych wzorców kulturowych i wartości uniwersalnych, a także dyskursów genderowych, medykalizacji ciała czy niepełnosprawności. We wszystkich tych obszarach jako zagrożone traktowane są również różne formy i treści dyskursu. Czasem mówi się, że w Polsce i na świecie zagrożona jest wolność słowa, innym razem mówi się o zagrożeniu poprawnością polityczną, która miałaby nakazywać usuwania z obiegu publicznego określonych głosów i stanowisk. Przy czym sporne są również wyjaśnienia tego, co jest źródłem i możliwym następstwem zagrażających okoliczności, np. manipulacji medialnych, dezinformacji, fake newsów itp.

Po trzecie chcemy się zająć kwestią remediów – szansami i ograniczeniami dla odpowiedzi na problematyczny stan rzeczywistości społecznej i dyskursu. Kategoria zagrożenia wiąże się z pojmowaniem niebezpieczeństwa jako stanu wymagającego odpowiedzi, przeciwdziałania lub naprawy. Interesują nas więc zarówno analizy różnych sposobów odpowiadania na zagrożenia oraz wyobrażeń na temat tego, co z nimi zrobić. Chcemy więc także rozmawiać o propozycjach konstruktywnych: z jednej strony o oferowanych w życiu społecznym propozycjach zmian i planów naprawczych (np. o budowaniu odporności społecznej – rezyliencji), a z drugiej strony o ewentualnych sprawdzonych praktykach dobrego prowadzenia dyskursu, kształtowania alternatywnych wizji świata i promowanie krytycznego myślenia oraz polityki i działania instytucji mających na celu modyfikację dyskursów.

Konferencja „Dyskursy zagrożenia i dyskursy zagrożone. Diagnozy, spory, remedia” stanowi przestrzeń interdyscyplinarnej refleksji nad rolą dyskursów w nazywaniu, rozpoznawaniu i transformowaniu sytuacji postrzeganych jako niebezpieczne, trudne lub kontrowersyjne, w tym takich jak wojny, migracje, pandemia, zdrowie, geopolityka, zmiany klimatyczne, zagrożenia terrorystyczne. Chcemy spotkać się w gronie badaczy oraz badaczek z różnych dyscyplin – językoznawstwa, pedagogiki, socjologii, psychologii, filozofii, nauk o mediach, nauk o polityce i innych – by wspólnie analizować aktualne wyzwania oraz sposoby ich dyskursywnego ujmowania. Zachęcamy zarówno do wystąpień teoretycznych, jak i studiów przypadków, refleksji metodologicznych, analiz porównawczych czy propozycji praktyk zmieniających sposób prowadzenia dyskursu na różnych poziomach życia społecznego.

Zapraszamy do nadsyłania zgłoszeń dotyczących m.in. następujących zagadnień (lista nie jest wyczerpująca):

- badania nad dyskursem w zagrożeniu i o zagrożeniach, w tym studia przypadków z różnych obszarów: zdrowie, klimat, polityka, edukacja, ciało i in.;
- metodologiczne dylematy badania dyskursu w obliczu zagrożeń i o zagrożeniach;
- praktyki oraz następstwa poprawiania, ulepszania i korygowania dyskursu;
- retoryka zagrożenia w dyskursie publicznym i prywatnym;
- zagrożenia wyrażane w dyskursie i ciążące nad dyskursem;
- kategoria zagrożenia jako problem filozoficzny, socjologiczny, pedagogiczny, psychologiczny, ekonomiczny i historyczny;
- kategoria zagrożenia a tzw. dyskursy alarmistyczne;
- zagrożenia dla życia publicznego o charakterze technologicznym, politycznym, psychologicznym, ekologicznym;
- rola języka, narracji i retoryki w kształtowaniu percepcji zagrożeń i bezpieczeństwa.

UCZESTNICTWO W KONFERENCJI:

Warunkiem uczestnictwa w konferencji jest przesłanie Karty zgłoszenia wraz z abstraktem oraz przekazanie opłaty konferencyjnej na konto organizatora.

ZGŁOSZENIE:

Wypełnioną kartę zgłoszenia należy przesłać do dnia 15 stycznia 2026 roku na adres e-mail: dyskurs@ukw.edu.pl

lub pocztą tradycyjną na adres:

Katedra Metodologii Badań i Studiów nad Dyskursem
Wydział Pedagogiki
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego
ul. J.K. Chodkiewicza 30
85-064 Bydgoszcz

OPŁATY KONFERENCYJNE:

- Udział w konferencji - 450 zł. Opłata obejmuje: uczestnictwo w konferencji, materiały konferencyjne, 4 przerwy kawowe, 2 obiady, uroczystą kolację w dniu 14 maja, zaświadczenie.
- Dokonywanie wpłat za uczestnictwo w konferencji - do dnia 16 marca 2026 roku. Numer konta prześlemy w kolejnym komunikacie.

PUBLIKACJA:

- Istnieje możliwość publikacji tekstów powstałych na podstawie wygłoszonych referatów w czasopiśmie „Przegląd Badań Edukacyjnych” („Educational Studies Review”). Teksty napisane według standardów czasopisma znajdujących się na stronie: <https://apcz.umk.pl/PBE/about/submissions> zostaną opublikowane po uzyskaniu pozytywnej recenzji w jednym z numerów w 2027 roku.

MIEJSCE I TRYB KONFERENCJI:

Konferencja odbywać się będzie w trybie stacjonarnym, w języku polskim na Wydziale Pedagogiki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, ul. Jana Karola Chodkiewicza 30.

ZAKWATEROWANIE:

Noclegi uczestnicy organizują we własnym zakresie. Rekomendowane hotele w okolicy kampusu uniwersyteckiego:

- Hotel Campanile Bydgoszcz, ul. Jagiellońska, 85-027 Bydgoszcz, www.campanile.com/pl
- Hotel Maraton, ul. Powstańców Warszawy 13, 85-683 Bydgoszcz, www.hotelmaraton.pl
- Hotel Kuźnia, ul. Gdańska 67, 85-005 Bydgoszcz, www.hotelkuznia.pl
- Hotel Zawisza, ul. Gdańska 163, 85-915 Bydgoszcz, www.hotelzawiszabydgoszcz.pl
- Restauracja-Hotel Zatoka, u. Św. Floriana 6a, 85-030 Bydgoszcz, www.zatoka.bydgoszcz.pl

Komitety naukowy i organizacyjny:

prof. dr hab. Dorota Brzozowska, Uniwersytet Opolski

prof. dr hab. Helena Ostrowicka - przewodnicząca, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

prof. dr hab. Magdalena Steciąg, Uniwersytet Zielonogórski

dr hab. Monika Nawrot- Borowska, prof. uczelni, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

dr Celina Czech-Włodarczyk - sekretarz konferencji, c.czech@ukw.edu.pl, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

dr Aleksandra Rzyska, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

dr Justyna Spychalska-Stasiak, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

dr Jerzy Stachowiak, Uniwersytet Łódzki